

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ENVIRONMENTAL PROTECTION IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Željko ŠPANJILO*

SAŽETAK: U radu autor najprije daje kratak povijesni prikaz razvoja zaštite prirode i okoliša u svijetu i Republici Hrvatskoj. Analizirajući problematiku gospodarskog razvoja ljudskog društva, temeljenu na sveopćoj moralnoj i duhovnoj krizi, dani su osnovni ciljevi i zadaci zaštite prirode i okoliša; mada terminološki i funkcionalno mnogi autori još nisu rekli završnu riječ o ova dva termina. Stjecanjem samostalnosti i suverenosti, Republika Hrvatska počinje zakonsku zaštitu prirode i okoliša uskladivati prema međunarodnim demokratskim načelima i pravilima, noseći pritom više od stoljeća staru tradiciju zaštitarstva na ovim prostorima, nimalo ne zaostajući za svijetom. U radu je dan popis svih zakona i propisa kojima se uređuje pitanje zaštite prirode i okoliša prema područjima djelovanja. Donosi se također i popis međunarodnih ugovora, kojih je Republika Hrvatska, odlukom Vlade, stranka na temelju nostrifikacije o sukcesiji. Dan je organizacijski prikaz tijela i ustanova u čijem su djelokrugu poslovi zaštite prirode i okoliša. Republika Hrvatska sa svojom prirodnom baštinom i relativno dobro očuvanim okolišem ima sve komparativne prednosti za kvalitetan, promišljen i održivi gospodarski razvoj. Također, neka dosadašnjih 7,3% teritorija zaštićenih zakonom, što skorije bude planiranih 15%.

Ključne riječi: Republika Hrvatska, zaštita prirode i okoliša, zakonska regulativa, organizacijski ustroj zaštite

UVOD — Introduction

Povijest razvoja ljudskog društva vezana je uz stalnu borbu čovjeka kao misaonog bića za život i blagostanje. U toj borbi čovjek uvijek mijenja prirodu i okoliš, iskorištava izvore prirodnog bogatstva, ovladava djelomično zakonima prirode, kako bi ju prilagodio svojim potrebama. Ljudski um je u svom razvojnem putu dosegao fazu u kojoj je, zahvaljujući ubrzanim razvoju znanosti i tehnologije, stekao moć da mijenja svoju okolicu na bezbroj načina i u opsegu bez presedana, unošeci tako razne promjene u prirodu. Pogrešno ili nebrižljivo, ta moć može nanijeti i nanosi nepredvidivu štetu životnom okolišu, a time i samom čovjeku. Tehnološki napredak vođen je putovima neracionalnosti, neodgovornosti, neprimjerenošći i netolerancije. Mijenjanje

jući fizički lik zemljine površine iznad dopuštenih granica i na štetu humanizirane prirode i humanih vrijednosti u životnom prostoru, čovjek sve ozbiljnije shvaća nesagledivost mogućih loših posljedica za njega samoga. Zadovoljavajući vječnu težnju za materijalnim i kulturnim potrebama, čovjek u određenim trenucima nije u stanju ili ne želi uvidjeti moguće posljedice svoga zadiranja u prirodu i njezina prilagođavanja svojim težnjama. Izlišna su stvar bile promjene izazvane namjerno, jer realno sagledavajući problematiku danas nije moguće obaviti bilo koji zahvat, koji na indirektan način ne donosi određenu opasnost. Ali čovjek te opasnosti mora spoznati, a rizik da se one dogode svesti na najmanju moguću mjeru. Interakcija između društvenoga i prirodnog sustava, napose ljudskih težnji, dovela je do konfliktnih situacija, a time i do krize okoliša. Čovjek

* Mr.sc. Željko Španjol, Zavod za uzgajanje šuma, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

je ipak samo dio čitavog životnog okvira u kojem se događaju svi oblici njegova društvenoga i individualnog života. A dio tog okvira su i prirodni životni uvjeti. Za svaku našu "pobjedu" nad prirodom, priroda se osvećuje, pa razloga za likovanje zbog tih "pobjeda" nema. U jednom trenutku izazvane promjene postupno počinju bivati ozbiljna smetnja i ugrožavati u manjoj ili većoj mjeri i najosnovnije ljudske potrebe, čak i ljudsku egzistenciju. A tada to više nije "pobjeda nad prirodom" ni pozitivni rezultat ljudskog stvaralaštva, već negacija svega toga i ozbiljan problem. Plansko i racionalno prilaženje uređivanju odnosa čovjeka prema prirodi, uvjetovano je temeljnim proučavanjem i upoznavanjem zakonitosti po kojima se odvijaju odnosi u različitim životnim zajednicama. Znanstvenim pristupom problematice čovjek mora neprekidno sakupljati iskus-

tva, otkrivati, pronalaziti, stvarati i napredovati. Znanost mora dati odgovore o stanju okoliša, o onečišćenjima i uputiti na puteve saniranja i ozdravljenja. Ostanak čovječanstva traži da se uvjeti prirodnog okoliša i potrebe ljudskih bića promatraju kao dijelovi istog problema. To zahtijeva od nas velike promjene u političkoj, ekonomskoj, socijalnoj i duhovnoj sferi života, što mora rezultirati i promjenama u načinu života. Svakako je ekološka kriza (kriza okoliša) i kriza morala te duhovnog stanja čovjeka kao moralnog i misaonog bića. Sa sigurnošću možemo reći da se čovjek ne može odvojiti od prirode i zakona koji u njoj vladaju. Kao biće koje pripada prirodi, poput karika lanca i koji stoji usred nje, on sve više uviđa svoje greške. Svjestan je da mora mijenjati i prilagođavati svoja shvaćanja i dje-lovanja, jer time spašava sebe i svoje postojanje.

POVIJESNI RAZVOJ ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA — The history of environmental protection in Republic of Croatia

"Očuvanje prirode i racionalno iskorištavanje prirodnih izvora sežu u vrijeme pojave čovjeka na Zemlji" (Jean Dorst, u: Marinović-Uzelac 1986). Specifičnost pogleda na sustav zaštite prirode i čovjekova okoliša odvijala se usporedno s potrebama vremena, te sa stupnjem razvoja nauke i društva u cjelini.

Sporadični pokušaji zaštite prirode javlju se još prije nekoliko stoljeća, kako bi se u prirodnom stanju sačuvalе pojedine prirodne cjeline i dijelovi prostora. Među prve takve ubrajaju se primjeri iz Kine, gdje su prije više stoljeća postojali brojni rezervirani parkovi za zaštitu divljih životinja, kao npr. Park Jelena u Sarnatku blizu Barnarasa, posvećeno mjesto gdje je Buda povijedao svoju nauku (Alfier 1971, u: Vidaković 1989). Među najstarije poznate mjere za zaštitu prirode treba spomenuti: Prvu odredbu o ograničenju utjecaja dima i pepela, donijetu u Londonu 1273. godine, dva zakona u Poljskoj, jedan iz 1499. godine o zaštiti losa (*Alces alces*) i divljeg konja (*Equus caballus*) i drugi iz 1597. godine u svezi sa zaštitom tura (*Bos primigenius*), te šumski red Marije Terezije iz 1769. godine. Time su aktivno stavljeni pod zaštitu samo pojedinačni objekti prirode i kulture, odnosno neke životinjske vrste. Slične odredbe donesene su i za biljni svijet. Jedna od takovih mjera potječe iz 1703. godine iz Rusije, a namijenjena je zaštiti pojedinih šumskih kompleksa s rijetkim vrstama drveća (Vidaković 1989). Primjer spontanog pokušaja zaštite prirode kao dijela svog životnog okruženja i kao dijela svog vlastitog bića, pismo je indijanskog poglavice Seattle koji ga je uputio 5. lipnja 1854. godine američkom predsjedniku Abrahamu Lincolnu u Washington, kada je ovaj izrazio želju da kupi velika područja indijanske zemlje i obećao rezervat indijanskom narodu. To pismo smatra se jednim od naj-

ljepših, u kojem su izrečeni najdublji osjećaji o prirodi i zaštiti čovjekova okoliša. OUN je proglašila 5. lipnja Danom očuvanja čovjekova okoliša.

Istinski procesi organizirane i učinkovite zaštite prirode ne mogu se točno ustanoviti, ali može se reći da je susrećemo već u srednjem vijeku u izoliranim akcijama.

Organizirani razvoj zaštite prirode, od početka do danas možemo grupirati u tri globalna razdoblja.

Prvo su zaštiti podvrgnuti objekti izuzetne ljepote i vrijednosti. To su zapravo prvi početni i sporadični primjeri zaštite koji su za to doba i za tadašnje potrebe bili zadovoljavajući. Prva konkretna mjera zaštite prirode poduzeta je sredinom 19. stoljeća u Francuskoj, u Fontainbleau, gradiću jugoistočno od Pariza, poznatom po industriji porculana. Oko lovačkog dvorca je perivoj i šuma koja je 1853. godine proglašena rezervatom. Pioniri zaštite prirode bili su entuzijasti, prirodoslovci, umjetnici i ostali zaljubljenici u prirodu, a cilj im je bio da se u njoj sačuva ravnoteža i da se održi ravnomjernost i raionalnost u iskorištavanju prirodnih bogatstava. Ti prvi romantičari, pjesnici i esteti, imaju ulogu prosvjetitelja a težnja im je bila da ne naruše prirodne vrijednsoti i ljepote, vodili su akcije protiv neplanske i stihijiske urbanizacije. Pokret se isprva borio za očuvanje pojedinih užih dijelova prirode, nastojeći zadržati njen prvobitni izgled, zahtijevajući donošenje propisa o zaštiti pejzažnih ljepota. Kako ljudskom djelatnošću greške u prirodi postaju sve brojnije i uočljive, pokret dobiva na značenju porastom svijesti o potrebi zaštite i očuvanju prirode i njenih bogatstava.

Druge razdoblje počinje razvojem urbanizacije i industrializacije, kada se teži za kvalitetnijom i organiziranjom zaštitom. Tako se od sredine prošlog stoljeća

zaštita temelji na zakonu. Zaštićeni objekti počinju služiti i u znanstvene svrhe, i istraživanja se obavljaju u prvim osnovanim nacionalnim parkovima. Proglašenjem prvih nacionalnih parkova Yellowstone 1872. godine u SAD, zatim Royal 1879. godine u Australiji, te prvi nacionalni park u Europi, Donji Eugardin 1909. godine u Švicarskoj, otvaraju se prve stranice povijesti zaštite prirode u svijetu, kao proces uzimanja pod kontrolu države najvrednijih dijelova od osobite znanstvene, kulturne i turističke vrijednosti.

U trećem razdoblju prirodu se gleda u cjelini, u svoj svojoj složenosti i nedokučivosti. Uviđa se sve veći značaj njenog složenog ekološkog sklada i savršenosti kao i njene povredivosti. U tom kontekstu zaštita prirode i okoliša poprima obilježje opće akcije i pokreta. Ukaže se znanstvenim čimbenicima na konfliktna stanja i upućuje se na štetnost prekomjernog i neracionalnog iskorišćivanja prirode.

To je smisao i način života. Teži se održivom (sustainable) gospodarskom razvoju u skladu s okolišem.

Na području Hrvatske, ideje o zaštiti prirode počinju se javljati gotovo istovremeno kada i u ostalom dijelu svijeta, prvenstveno kod naših prirodoslovaca, koji ideje o zaštiti prirode propagiraju pišući u časopisima od kojih neki imaju stoljetnu godišnjicu izlaženja: Šumarski list 1877, Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva 1886, Lovačko-ribarski viestnik 1892, Hrvatski planinar 1898, Priroda 1911, Zaštita prirode 1938. godine. Provođenje aktivne zaštite započinje donošenjem prvih zakona i propisa krajem prošlog stoljeća: Zakon o lovnu 1893, Zakon o zaštiti pećina 1900. godine i

dr. i osnivanjem mnogih društava i odbora: Hrvatsko naravoslovno društvo 1885. godine, Društvo za uređenje i poljepšanje Plitvičkih jezera i okolice 1893, osnovan u sklopu Hrvatskog prirodoslovnog društva i Odbor za zaštitu prirodnih spomenika 1922. godine i drugi.

Kako je naznačeno, od zaštite pojedinih prirodnih rijetkosti i zanimljivosti prešlo se na zaštitu prirodnih cjelina širih razmjera. To je ujedno početak razvojnog puta od pasivne na aktivnu zaštitu prirode. Tako zaštita poprima cjelovitu funkciju, umjesto one ograničenog, lokalnog značenja. Evolucija pokreta zaštite prirode počiva na rezultatima prirodnih znanosti, tako da utemeljene znanstvene misli postaju opće mjerilo i pokretačka snaga koja će promijeniti mišljenja i stavove o prirodnim dobrima i okolišu opće, njihovoj složenosti, povredivosti i funkcionalnoj suptilnosti. Tako njena zaštita nije više stvar pojedinaca entuzijasta i zanesenjaka, već prerasta u opći interes. Aktivna zaštita znači napuštanje statičkog poimanja, isključivo temeljenog na zakonskim institucionalnim kategorijama. Aktivna zaštita postaje pokretački čimbenik razvoja. Dosadašnje pasivno i konzervativno djelovanje na pojedine prirodne objekte i fenomene te kulturna dobra, je iza nas. Aktivnom se zaštitom pokreće dinamički aspekt zaštite koji uključuje prirodu kao element u planiranju prostora i višefunkcionalni element racionalnog korištenja prirodnih resursa (sirovine, prirodna bogatstva, ljepota, motivi i sl.) sa ciljem održavanja ravnoteže u prostoru, kako ne bi došlo do poremećaja u ekološkim kriterijima i estetskim kvalitetama prirode i osigurao održivi društveni razvoj.

ZADACI I CILJEVI ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA — Tasks and Aims in the Protection of Environment

Definirati danas djelatnosti zaštite prirode i čovjekova okoliša, njihove ciljeve i zadatke vrlo je kompleksno. Mnogi danas za zaštitu prirode kažu da je primijenjena ekologija. Bez obzira na definiranje samog pojma, svjesni smo njene današnje aktualnosti i njeno zadiranje u sve pore ljudske aktivnosti i mjere koje se poduzimaju u svrhu kojima se unapređuje stanje okoliša, sprečava njegovo ugrožavanje i suzbija njegovo zaganđivanje. Sve te aktivnosti i mjere imaju zadatak spriječiti nepovratno narušavanje postojećeg stanja okoliša, dakle racionalno korištenje zemljišta, šuma, zraka, vode, vodotoka, jezera, mora, obala, rudnih blaga i drugih prirodnih bogatstava, te svu ostalu prirodnu i kulturnu baštinu. Zadatak je spriječiti sve aktivnosti koje bi mogle ugroziti život, zdravlje i kvalitetu življenja. Poduzete mjere moraju osigurati (održivi) trajni razvoj u skladu s kvalitetom okoliša. Zaštita prirode kao sveobuhvatni društveni interes na polju ljudske djelatnosti,

u cilju kvalitetnijeg i humanijeg života, može biti učinkovit jedino stvaranjem jedinstvenog i funkcionalnog sustava zaštite. Stoga treba odmah pristupiti provođenju organiziranih i koordiniranih akcija na putu dugoročne politike uređenja, unapređenja, zaštite i kontrole čovjekova okoliša.

Mnogi teoretičari i znanstvenici ekolozi, prirodoslovi, sociolozi i drugi, pokušavaju definirati i razlučiti osnovne razlike ova dva pojma. Kako su priroda i okoliš definirani zakonskim odredbama, donosim odredbe članaka 1. i 2. važećih Zakona o zaštiti prirode (“Narodne novine”, br. 30/94) i Zakona o zaštiti okoliša (“Narodne novine”, br. 82/94).

Iz njih je vidljivo koji su ciljevi i zadaci djelovanja njihove definirane problematike. Možemo uočiti da se problemi vezani uz okoliš odnose na kvalitetu življenja, očuvanje i racionalno korištenje prirodnih resursa. Jednom rječju, očuvanja cjelokupnog prirodnog sus-

va koji okružuje čovjeka. Zaštita prirode je dio zaštite okoliša. Ona se prvenstveno odnosi na zakonsku zaštitu pojedinih dijelova prirode te na očuvanje biološko-ekoloških raznolikosti i cjelokupne stabilnosti ekosustava.

U Zakonu o zaštiti okoliša ("Narodne novine", br. 82/94) stoji:

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje zaštita okoliša, radi očuvanja okoliša, smanjivanja rizika za život i zdravlje ljudi, osiguravanja i poboljšavanja kakvoće življenja za dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

(2) Zaštitom okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog i održivog razvoja.

Članak 2.

(1) Osnovni ciljevi zaštite okoliša, u ostvarivanju uvjeta za održivi razvoj jesu:

- trajno očuvanje izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološke stabilnosti;
- očuvanje kakvoće žive i nežive prirode i racionalno korištenje prirode i njenih dobara;
- očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika;
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje boljih uvjeta života.

U Zakonu o Zaštiti prirode ("Narodne novine", br. 30/94) se navodi:

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Priroda je u smislu ovoga Zakona značajan dio okoliša kojem Republika Hrvatska osigurava osobitu zaštitu na principima najbolje svjetske prakse.

Članak 2.

Zaštita prirode provodi se osobito:

- određivanjem dijelova žive i nežive prirode koji imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske (u dalnjem tekstu: zaštićeni dijelovi prirode),
- osiguravanjem racionalnog korištenja prirode i njenih dobara bez bitnog oštećivanja i nagrdjivanja njenih dijelova i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih saštajaka,
- sprečavanjem štetnih zahvata ljudi i poremećaja u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja zemlje i društva

gih djelatnosti i osiguravanjem što povoljnijih uvjeta održavanja i slobodnog razvoja prirode,

- donošenjem dugoročnih i kratkoročnih planova,
- provedbom prostrnih planova, odnosno mjera zaštite zaštićenih dijelova prirode.

Od složene problematike valja navesti osnovne ciljeve i zadatke koji stoje postavljeni pred zaštitom prirode i okoliša:

1. Zaštita i unapređenje čovjekova okoliša kao sačuvanog dijela društveno-ekonomskog razvoja, modernizacijom i racionalizacijom proizvodnje, ovladavanjem i usmjeravanjem svih procesa u prostoru i njihovim usklađivanjem s realnim mogućnostima prostora i čovjekova okoliša.
2. Očuvanje i racionalno korištenje prirodnih bogatstava i sirovina (mineralnih, energetskih i dr.).
3. Problem ekološki čiste i zdrave hrane.
4. Zamjena deficitarnih prirodnih izvora obnovljivim prirodnim i alternativnim izvorima.
5. Sprečavanje svih daljnjih zagadenja i degradacije okoliša, što uključuje i degradaciju krajolika, kao i ekološko-biološke poremećaje u prirodi te njihovo saniranje.
6. Pravilno gospodarenje vodenim bogatstvom i potencijalom (nadzemnim i podzemnim), zaštita od zaganjenja, neplanske izgradnje i korištenja, te sanacija mora, jezera, rijeka te njihovih obala.
7. Zaštita kvalitete zraka od emisija zagađujućih opasnih i štetnih tvari u skladu s međunarodnim utvrđenim normama kvalitete zraka te predviđanje mjere za saniranje postojećeg stanja i suzbijanje daljnog zaganjenja i poboljšanje kvalitete zraka (pojedinačni i globalno).
8. Racionalno korištenje zemljišta, revitalizacija i saniranje oštećenog zemljišta i sprečavanje daljnje degradacije i zaganjenja (otpadni materijal, kemijska sredstva, teški metali, mehanička oštećenja, površinski kopovi, urbanizacija i dr.).
9. Stručna i racionalna upotreba kemijskih sredstava u poljoprivredi i šumarstvu.
10. Racionalno gospodarenje šumama i ostalim biljnim pokrovom radi spriječavanja njenog mijenjanja, devastiranja i sprečavanja erozije i drugih negativnih posljedica.
11. Pošumljavanje šumskih goleti i melioracija degradiranih šumskih površina i obnova opožarenih površina.
12. Usmjeravanje procesa urbanizacije ka humanijem i zdravijem življenju u što zdravijem i humanijem okolišu.
13. Smanjenje štetnih utjecaja prometa na čovjekov okoliš bilo projektiranjem i planiranjem prometne in-

frastrukture bilo uvođenjem modernih tehnologija radi smanjenja štetnih plniva i buke.

14. Planiranje, izgradnja i korištenje turističkih kapaciteta u skladu s principima zaštite prirodnih vrijednosti (biološkim, ekološkim i estetskim osobitostima okoliša) spomenika kulture, urbanih i ruralnih cjelina, kvalitetom života autohtonog stanovništva i turista.

15. Kontrola proizvodnje, prometa i upotrebe kemijskih proizvoda te odlaganja, uništavanja i reciklaža opasnih tvari, otpada i otrova.

16. Zaštita od radioaktivnog i svakog ionizirajućeg zračenja opasnog po život i zdravlje.

17. Postupak s krutim, tekućim i plinovitim otpacima iz proizvodnih procesa, nuklearnih postrojenja i komunalnim otpacima (priključivanje, transport, deponiranje i prerada). Tu je posebno naglašen problem sekundarnih sirovina, zabrane njihova bacanja i rješavanje procesa sakupljanja, recikliranje i vraćanje u proces proizvodnje (staklo, papir, metal, ulje, guma i dr.), te problem razvoja sistema za pročišćavanje i odvod otpadnih voda, taloga i mulja iz postrojenja za pročišćavanje.

18. Smanjenje razine buke i vibracije u naseljima, industrijskim postrojenjima, stanovima, radnim prostorijama (planske mjere, sredstva, oprema, dislokacija).

19. Uređenje i korištenje prostora u njegovoj cjelokupnoj funkcionalnoj cjelini, određivanje pravilne na-

mjene prostora u skladu s ekološkim, humanim i estetskim kriterijima.

20. Standardizacija metoda, opreme, mjernih instrumenata, zaštitnih sredstava i dr. za zaštitu čovjekova okoliša te usklađivanje ekoloških normi, doza i parametara s međunarodnim sistemima.

21. Zaštita odgovarajućih područja, lokaliteta i dijelova prirode (žive - flora i fauna i nežive) te adekvatna prirodoznanstvena, turistička i svaka druga valorizacija.

22. Zaštita spomenika kulture, spomeničkih urbanih i ruralnih cjelina, aglomeracija, ambijenata i prostora od degradacije.

23. Stvaranjem jedinstvenog i efikasnog sistema zaštite prirode i okoliša. Time bi se osiguralo:

a) koordiniranje svih djelatnosti zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj,

b) izrada republičke strategije zaštite čovjekova okoliša,

c) izvještavanje o stanju i kvaliteti okoliša s programima mera i sanacije (baza podataka - katastar zagona),

d) uspostavljanje i koordinaciju provođenja stalnog praćenja, nadzora i evidentiranja kvalitete okoliša (monitoring),

e) ocjenjivanje i potvrđivanje ekološke ispravnosti i stupnja ekološkog rizika djelatnosti i proizvoda.

ZAKONSKA REGULATIVA - Laws Regulations

Zakonska regulativa kojom se utvrđuju pitanja zaštite prirode i okoliša, polazi od Ustava Republike Hrvatske (1992), te od Deklaracije o zaštiti okoliša u

Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", br. 34/92). Zatim slijedi čitav niz Zakona i propisa koji reguliraju sva područja ljudskog djelovanja.

POPIS ZAKONA I DRUGIH PROPISA KOJIMA SE UREĐUJU PITANJA ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA

The List of Laws and Other Regulations Concerning Environmental Protection

Područje:	naziv akta:	objava: "Narodne novine"
OKOLIŠ	ZAKON O ZAŠTITI OKOLIŠA	br. 82/94.
PRIRODA	ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE	br. 30/94, 72/94.
	Odluka o osnivanju Savjeta za zaštitu prirode	br. 63/94.
	Odluka o upravljanju nacionalnim parkovima "PLITVIČKA JEZERA", "PAKLENICA", "RISNIJAK", "MLJET", "KORANTI", "KRKA" i parkom prirode "TELAŠČICA"	br. 63/94.
Nacionalni parkovi	ZAKON O PROGLAŠENJU PLITVIČKIH JEZERA NACIONALNIM PARKOM	br. 29/49.
	ODLUKA O IZRADI PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA PLITVIČKIH JEZERA	br. 28/83, 31/85.
	ZAKON O PROGLAŠENJU ŠUME PAKLENICA NACIONALNIM PARKOM	br. 84/49.
	ZAKON O PROGLAŠENJU ŠUME RISNIJAK NACIONALNIM PARKOM	br. 43/53.

Područje:	naziv akta:	objava: "Narodne novine"
	ODLUKA O DONOŠENJU PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA RISNJAK	br. 15/86.
	ZAKON O PROGLAŠENJU ZAPADNOG DIJELA OTOKA MLJETA NACIONALnim PARKOM	br. 49/60.
	ODLUKA O DONOŠENJU PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA "MLJET"	br. 13/86.
	ZAKON O PROGLAŠENJU NACIONALNOG PARKA "KORNATI"	br. 31/80, 14/88.
	ODLUKA O DONOŠENJU PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA "KORNATI"	br. 2/90.
	ZAKON O PROGLAŠENJU NACIONALNOG PARKA "KRKA"	br. 5/85, 9/88.
	ODLUKA O DONOŠENJU PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA "KRKA"	br. 1/90, 22/92.
	ZAKON O NACIONALNOM PARKU I SPOMEN PODRUČJU "BRIJUNI"	br. 46/83.
	ODLUKA O DONOŠENJU PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA "BRIJUNI" I PRIPADAJUĆEG DIJELA PRIOBALNOG PODRUČJA	br. 46/87.
Parkovi prirode	ZAKON O PROGLAŠENJU POPLAVNOG PODRUČJA KOPAČKI RIT UPRAVNIM PRIRODNIM REZERVATOM (od 1976. šire područje ovog prirodnog rezervata smatra se parkom prirode, a uže područje specijalnim zoološkim rezervatom)	br. 45/67.
	ZAKON O PROGLAŠENJU ZAPADNOG DIJELA MEDVEDNICE PARKOM PRIRODE	br. 24/81.
	ZAKON O PROGLAŠENJU PLANINE VELEBIT PARKOM PRIRODE	br. 24/81.
	ZAKON O PROGLAŠENJU BIOKOVA PARKOM PRIRODE	br. 24/81.
	ZAKON O PROGLAŠENJU PARKA PRIRODE "TELAŠĆICA"	br. 14/88.
	ZAKON O PROGLAŠENJU PARKA PRIRODE LONJSKO POLJE	br. 11/90.
Ostali zaštićeni dijelovi prirode	ZAKON O PROGLAŠENJU ŠUME "DUNDO" NA RABU PRIRODNIM REZERVATOM (od 1976, ova šuma smatra se specijalnim rezervatom šumske vegetacije)	br. 7/63, 34/65.
	MJERE ZA ZAŠTITU I UREĐENJE SPECIJALNOG ZOOLOŠKOG REZERVATA (Kopački rit)	br. 52/79, 9/85.
	ZAKON O PROGLAŠENJU HAJDUČKIH I ROŽANSKIH KUKOVA STROGIM PRIRODNIM REZERVATOM	br. 4/69.
	ZAKON O PROGLAŠENJU BIJELIH I SAMARSKIH STIJENA STROGIM REZERVATOM	br. 5/85, 9/85.
	ODLUKA O PROGLAŠENJU PODRUČJA OKO CRNE MLAKE SPECIJALnim ORNITOLOŠKIM REZERVATOM	br. 28/90.
	ODLUKA O POSEBNOJ ZAŠTITI POJEDINIh ŽIVOTINJSKIH VRSTA	br. 28/66, 45/67, 15/70, 42/72, 23/77, 12/78, 43/78, 52/79, 30/80, 53/81, 22/82, 31/95, 47/95
	ODLUKA O POSEBNOJ ZAŠTITI NEKIh BILJNIH VRSTA	br. 10/70, 15/70, 42/72, 23/77, 22/82.
VODE	ZAKON O VODAMA	br. 53/90, 9/91, 61/91, 43/93, 95/94.
	Odluka o visini naknade za zaštitu voda	br. 15/91, 19/92, 79/92, 84/92, 28/93, 1/94

Područje:	naziv akta:	objava: "Narodne novine"
	Pravilnik o obračunavanju i plaćanju naknade za zaštitu voda	br. 33/91.
	Odluka o utvrđivanju slivnih područja	br. 23/91.
	Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati laboratoriji koji se bave ispitivanjem kvalitete vode	br. 40/91.
	Objava popisa laboratorijskih ustanova	br. 41/91.
	Plan za obranu od poplave	br. 13/92.
	Uredba o kategorizaciji vodotoka	br. 15/81.
	Uredba o klasifikaciji voda	br. 15/81.
	Plan za zaštitu voda od zagađivanja	br. 22/86.
	Uredba o maksimalno dozvoljenim koncentracijama opasnih tvari u vodama i obalnom moru	br. 2/84.
	Pravilnik o zaštitnim mjerama i uvjetima za određivanje zona sanitarnе zaštite izvorišta pitke vode	br. 22/86.
	Uputstvo za vođenje evidencije o učestalosti ispuštanja u vode opasnih i štetnih tvari, količini i sastavu tih tvari, i načinu dostavljanja podataka o tome javnom vodoprivrednom poduzeću	br. 9/90.
	ZAKON O POMORSKOM I VODNOM DOBRU, LUKAMA I PRISTANIŠTIMA (na snazi samo odredbe o vodnom dobru)	br. 19/74, 39/75, 18/81, 31/86, 47/89.
ŠUME	ZAKON O ŠUMAMA	br. 52/90, 9/91, 61/91, 76/93
	Pravilnik o uređivanju šuma	br. 52/94.
	ZAKON O ŠUMSKOM SJEMENU I ŠUMSKOM SADNOM MATERIJALU	br. 11/90, 23/90, 28/92
POLJOPRIVREDNA ZEMLJIŠTA	ZAKON O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU	br. 54/94 (procisceni tekst), 65/94.
	Pravilnik o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja štetnim tvarima	br. 15/92.
	Pravilnik o načinu vođenja evidencije o poljoprivrednom zemljištu	br. 15/92.
	Pravilnik o početnom godišnjem iznosu naknade za koncesiju poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu	br. 2/94.
	Odluka o vrijednosti boda za utvrđivanje visine naknade koja se plaća zbog promjene namjene pojoprivrednog zemljišta	br. 65/94.
	ZAKON O ZAŠTITI BILJA	br. 10/94, isp. 19/94.
	ZAKON O POLJOPRIVREDNOM SJEMENU I POLJOPRIVREDNOM SADNOM MATERIJALU	br. 50/88, 28/92.
	ZAKON O PRIZNAVANJU NOVOSTVORENIH, ODOBRAVANJU UVODENJA U PROIZVODNU STRANIH I ZAŠTITI SORTI POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG BILJA	br. 53/91.
	ZAKON O KVALITETI, KONTROLI KVALITETE I PROMETU MINERALNIH GNOJIVA	br. 43/92. (procisceni tekst)
MORE	POMORSKI ZAKONIK	br. 17/94, 74/94.
	Plan intervencija kod iznenadnih zagađenja Jadranskog mora u Republici Hrvatskoj	br. 88/93.
	ZAKON O HRVATSKOM REGISTRU BRODOVA	br. 22/94.

Područje:	naziv akta:	objava: "Narodne novine"
	Odluka o tehničkim pravilima HRB - sprečavanje zagađivanja	br. 71/94.
RUDNO BLAGO	ZAKON O RUDARSTVU	br. 27/91, 92/94.
	Pravilnik o katastru istražnih poslova i eksplotacionih polja	br. 53A/91, 92/94.
	Pravilnik o postupku revizije rudarskih prijekata	br. 44/91.
ZRAK	OSNOVNI ZAKON O ZAŠTITI ZRACA	br. 52/71.
BUKA	ZAKON O ZAŠTITI OD BUKE	br. 17/90.
	Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave	br. 37/90.
	Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije za mjerjenje i predviđanje buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave	br. 37/90.
UREĐENJE PROSTORA I GRAĐENJE	ZAKON O PROSTORNOM UREĐENJU	br. 30/94.
	Uredba o određivanju građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku	br. 96/94.
	Pravilnik o određivanju zahvata u prostoru za koje se ne izdaje lokacijska dozvola	br. 93/94.
	Uredba o studiji utjecaja na okolinu	br. 13/84, 14/90.
	PROSTORNI PLAN REPUBLIKE HRVATSKE	br. 12/89.
	Zaključak (Vlade RH) o utvrđivanju kriterija za izbor lokacija za termoelektrane i nuklearne objekte	br. 78/92.
	ZAKON O GRAĐENJU	br. 77/92, isp. 82/92.
	Pravilnik o kontroli projekta	br. 47/93.
	Pravilnik o davanju ovlaštenja za kontrolu projekta	br. 53/93, 101/93.
	ZAKON O POSTUPANJU S OBJEKTIMA GRAĐENIM PROTIVNO PROSTORnim PLANOVIMA I BEZ ODOBRENJA GRAĐENJA	br. 33/92.
OTPADNE TVARI	ZAKON O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU	br. 54/80, 42/86, 41/88, 48/88, 16/90, 93/90
	ZAKON O POSTUPANJU S OTPADNIM TVARIMA	br. 42/82, 47/89.
OPASNE TVARI	ZAKON O KOMUNALnim DJELATNOSTIMA	br. 15/79, 18/79.
	ZAKON O PRIJEVOZU OPASNih TVARI	br. 97/93.
	ZAKON O PROIZVODNJI, PROMETU I KORIŠTENJU OTROVA	br. 28/83.
	ZAKON O SKLADIŠTENJU I PROMETU ZAPALJIVIH TEKUĆINA	br. 24/76.
	ZAKON O PROMETU OTROVA	br. 53/91.
	ZAKON O EKSPLOZIVnim TVARIMA ZA GOPODARSku UPORABU	br. 12/94.
	ZAKON O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI	br. 75/93, 11/94.
ZAŠTITA ZDRAVLJA	ZAKON O ZDRAVSTVENOJ ISPRAVNOSTI I ZDRAVSTVENOM NADZORU NAD NAMIRNICAMA I PREDMETIMA OPĆE UPORABE	br. 60/92, 89/93, 100/93.
	Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće	br. 46/94.
	ZAKON O SANITARNOJ INSPEKCIJI	br. 53/86, 47/89

Područje:	naziv akta:	objava: "Narodne novine"
	ZAKON O STAVLJANJU LIJEKOVA U PROMET	br. 53/86, 47/89.
	ZAKON O PROIZVODNJI I PROMETU OPOJNIH DROGA	br. 53/91.
ZRAČENJA	ZAKON O ZAŠTITI OD IONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA I O POSEBNIM MJERAMA PRI UPOTREBI NUKLEARNE ENERGIJE	br. 53/91.
LOV I RIBOLOV	ZAKON O LOVU	br. 10/94, isp. 22/94.
	Pravilnik o načinu izrade plana zaštite divljači na površinama izvan lovišta	br. 61/94.
	Pravilnik o lovostaji	br. 61/94, 22/94.
	ZAKON O MORSKOM RIBARSTVU	br. 74/94.
	ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU	br. 18/86, isp. 43/86, 34/89, 9/90.
VETERINARSTVO	ZAKON O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI ŽIVOTINJA I VETERINARSKOJ DJELATNOSTI	br. 52/91, 64/91.
	Pravilnik o uvjetima glede uređenja objekata, postrojenja i opreme i stručnih djelatnika kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe u obavljanju zdravstvene zaštite životinja	br. 12/92.
	Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati objekti za smještaj životinja	br. 52/93, 58/93.
	Pravilnik o najvišim količinama štetnih tvari i sastojaka u stočnoj hrani	br. 4/92, 58/93.
GOSPODARSTVO	ZAKON O PODUZEĆIMA	br. 53/91, 58/93.
	ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA	br. 11/93.
	ZAKON O PRETVORBI DRUŠTVENIH PODUZEĆA	br. 19/91, 83/92, 94/93, 2/94.
	Upute za provedbu čl. 11. Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća	br. 26/91.
	ZAKON O VANJSKOTRGOVINSKOM POSLOVANJU	br. 53/91, 109/93.
	Odluka o razvrstavanju robe na oblike izvoza i uvoza	br. 24/94, 50/94.
	ZAKON O KONCESIJAMA	br. 89/92.
FINANCIJE	ZAKON O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA	br. 95/94.
	Pravilnik o razvrstavanju Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga	br. 1/95.
	DRŽAVNI PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE ZA 1994.	br. 28/94, 81/94.
SIGURNOST	ZAKON O ZAŠTITI OD POŽARA	br. 58/93.
	Pravilnik o razvrstavanju građevina, građevinskih dijelova i prostora u kategorije ugroženosti od požara	br. 62/94.
	ZAKON O ZAŠTITI NA RADU	br. 19/83, 17/86, 47/89, 46/92.
	Pravilnik o maksimalno dopuštenim koncentracijama štetnih tvari u atmosferi radnih prostorija i prostora i o biološkim graničnim vrijednostima	br. 92/93.
	ZAKON O VATROGASTVU	br. 58/93.
ZNANOST, KULTURA, NAOBRAZBA	ZAKON O ZNANSTVENOISTAZIVAČKOJ DJELATNOSTI	br. 96/93, isp. 34/94.
	ZAKON O ZAŠTITI SPOMENIKA KULTURE	br. 7/67 (procjišćeni tekst), isp. 13/67, 47/86, 47/89, 19/91, 52/94.

Područje:	naziv akta:	objava: "Narodne novine"
KRIVIČNA ODGOVOR.	OSNOVNI KRIVIČNI ZAKON REPUBLIKE HRVATSKE	br. 31/93, isp. 35/93. (pročišćeni tekst)
	KRIVIČNI ZAKON REPUBLIKE HRVATSKE	br. 32/93, isp. 38/93 (pročišćeni tekst)
USTROJSTVO I DJELOKRUG	POSLOVNIK ZASTUPNIČKOG DOMA SABORA REPUBLIKE HRVATSKE	br. 59/92, 89/92, 43/94.
	POSLOVNIK ŽUPANIJSKOG DOMA SABORA REPUBLIKE HRVATSKE	br. 24/93.
	ZAKON O SUSTAVU DRŽAVNE UPRAVE	br. 76/93.
	ZAKON O USTROJSTVU I DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH UPRAVNIH ORGANIZACIJA	br. 72/94.
	ZAKON O LOKALNOJ UPRAVI I SAMOUPRAVI	br. 90/92, 94/93, 117/93
	Uredba o ustrojavanju županijskih ureda	br. 116/963.
	ZAKON O GRADU ZAGREBU	br. 90/92, 76/93
	ZAKON O ODREĐIVANJU POSLOVA IZ SAMOUPRAVNOG DJELOKRUGA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE	br. 75/93.

Odlukom Vlade RH objavljen je popis međunarodnih ugovora, a Republika Hrvatska je stranka na temelju nostrifikacije o sukcesiji:

"Narodne novine", Međunarodni ugovori, br. 1/92, od 14. studenoga 1992.

"Narodne novine", Međunarodni ugovori, br. 12/93, od 15. listopada 1993.

naziv međunarodnog ugovora / objava	mjesto i datum objave
opasni otpad Zakon o potvrđivanju (ratifikaciji) Konvencije o kontroli prekograničnog prometa opisanog otpada i njegovu odlaganju "Narodne novine", Međunarodni ugovori, br. 3/94.	Basel 22. ožujka 1989.
zrak - ozonski omotač Konvencije o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 11/86. Protokol uz Konvenciju o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima iz 1979. o dugoročnom financiranju Programa suradnje za praćenje i procjenu prekograničnog prijenosa onečišćenja tvari u zraku na velike udaljenosti u Europi (EMEP) "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 2/87.	Ženeva 13. studenog 1979.
Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 1/90.	Ženeva 28. rujna 1984.
Montrealski protokol o supstancijama koje oštećuju ozonski omotač "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 16/90.	Beč 22. ožujka 1985.
Zakon o potvrđivanju (ratifikaciji) Dopune Montralskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski omotač "Narodne novine", Medunarodni ugovori, br. 3/94	Montreal 16. rujna 1990.
	London 29. lipnja 1990.

more Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 16/90.	Barcelona 16. veljače 1976.
Protokol o spriječavanju onečišćenja Sredozemnog mora naftom i drugim štetnim tvarima u slučaju nezgoda "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 12/77.	Barcelona 16. veljače 1976.
Protokol o suradnji u borbi protiv onečišćenja Sredozemnog mora naftom i drugim štetnim tvarima u slučaju nezgoda "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 12/77.	Barcelona 16. veljače 1976.
Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 1/90.	Atena 17. svibnja 1980.
Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 9/85.	Ženeva 13. travnja 1982.

naziv međunarodnog ugovora / objava	mjesto i datum objave
Međunarodna konvencija o građanskoj odgovornosti za štetu uzrokovana zagadenjem naftom "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 7/77.	Bruxelles 29. studenoga 1969.
Međunarodna konvencija o intervenciji na otvorenom moru u slučaju nezgoda koja uzrokuje ili koja bi mogla uzrokovati zagadenje naftom "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 2/77.	Bruxelles 29. studenog 1969.
Međunarodna konvencija o osnivanju međunarodnog fonda za naknadu štete uzrokovane zagadivanjem naftom "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 3/77.	London 18. prosinca 1971.
Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađenja s brodova "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 2/85.	London 2. studenog 1973.
Protokol iz 1978. koji se odnosi na Međunarodnu konvenciju o zagađenju s brodova "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 2/85.	London 17. veljače 1978.
Konvencija o sprečavanju zagadivanja mora izbacivanjem otpadaka "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 13/77.	London 29. prosinca 1972.
prirodna i kulturna baština	
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 56/74.	Pariz 23. studenog 1972.
Konvencija o močvarama koje su od međunarodnog značenja naročito kao staništa ptica močvarica "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 9/77.	Ramsar 2. veljače 1971.
Međunarodna konvencija o zaštiti ptica "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 6/73.	Pariz
Međunarodna konvencija o zaštiti bilja "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 1/85.	Rim
radiacijska zaštita	
Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearnu štetu "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 5/77.	Beč 21. svibnja 1963.
Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 9/85.	Beč 26. listopada 1979.
Konvencija o ranom izyječivanju o nuklearnoj nesreći "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 15/89.	Beč 26. rujna 1986.
Konvencija o pomoći u slučaju nuklearne nesreće od radijacijske opasnosti "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 4/91.	Beč 26. rujna 1986.
prijevoz opasnih tvari	
Europski sporazum o međunarodnom cestovnom prijevozu opasnih tvari (ADR) "Službeni list SFRJ", Medunarodni ugovori, br. 61/70, 59/72, 8/77.	Ženeva 30. rujna 1956.

ORGANIZACIJSKI PRIKAZ TIJELA I USTANOVA U ČIJEM SU DJELOKRUGU POSLOVI ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA

ORGANIZATIONAL REVIEW OF THE INSTITUTIONS DEALING WITH ENVIRONMENTAL ACTIONS

I SUSTAV ZAKONODAVNE VLASTI A) SABOR REPUBLIKE HRVATSKE 1. ZASTUPNIČKI DOM a) Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša b) Odbor za poljodjelstvo, selo i seljaštvo c) Odbor za pomorstvo, promet i veze 2. ŽUPANIJSKI DOM a) Komisija za lokalnu samoupravu, gospodarstvo i financije	2.2. MINISTARSTVA a) Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja b) Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva c) Ministarstvo pomorstva, prometa i veza d) Ministarstvo zdravstva
II SUSTAV IZVRŠNE VLASTI 1. VLADA REPUBLIKE HRVATSKE 2. TIJELA DRŽAVNE UPRAVE 2.1. DRŽAVNA MINISTARSTVA a) Ministarstvo unutarnjih poslova	2.3. DRŽAVNE UPRAVNE ORGANIZACIJE a) Državna uprava za vode b) Državna uprava za zaštitu okoliša c) Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine d) Državni hidrometeorološki zavod

- e) Državni hidrografski institut
2.4. ŽUPANIJSKI UREDI I NJIHOVE ISPOSTAVE
 a) Ured za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša

III STRUČNO-SAVJETODAVNA TIJELA, INSTITUCIJE, USTANOVE

Ovim popisom iz područja zaštite okoliša obuhvaćena su samo stručno-savjetodavna tijela te ovlaštene institucije, odnosno ustanove na državnoj razini osnovane zakonom ili na temelju zakona.

Tijela čije je osnivanje predviđeno zakonom, a osnivač je Vlada Republike Hrvatske, te njihovo osnivanje,

koje predstoji u idućem razdoblju, a odlukama ih donosi Vlada Republike Hrvatske, posebno su označena*.

- a) Savjet prostornog uređenja države*
- b) Savjet za zaštitu okoliša*
- c) Savjet za zaštitu prirode
- d) Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- e) Hrvatski zavod za zaštitu od zračenja
- f) Hrvatski zavod za toksikologiju
- g) Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu
- h) Hrvatski veterinarski zavod

Svakako da se o prirodi i okolišu brine i veći broj znanstvenih i javnih institucija, te mnogobrojne nevladine udruge i pokreti. Često puta oni su preteča u akcijama i ukazivanju na greške te incidentne situacije i pojavе.

ZAKLJUČAK — Conclusions

Republika Hrvatska sa svojom prirodnom baštinom i relativno dobro očuvanim okolišem, ima sve komparativne prednosti da sada kao samostalna i suverena zemlja s demokratski ustrojenom vlašću, kreće u racionalan i promišljen gospodarski razvoj, bazirajući takav razvoj na povijesnim odrednicama začetaka misli i djela pionira zaštite prirode na ovim našim i sve Europskim prostorima. Povijesni ponos i čast, te duhovna i moralna snaga temelj su pravilnog načina kako iskoristiti ljudsku moć i razum da bismo promijenili dosadašnji način razmišljanja i djelovanja, način na koji se uništavalo prirodu i neracionalno s njom gospodarilo. Imamo moć i razum da djelujemo na prirodne procese pozitivno i negativno. Naše je da izaberemo.

Stoga i donosim popis zaštićenih dijelova prirode u Republici Hrvatskoj. Neka današnjih 7,3% zaštićene površine, što skorije prijeđe u planiranih 15%. Zaštićeni dijelovi prirode, kao i cijelokupna prirodna i kulturna baština, trebaju naći svoje mjesto u gospodarskom prosperitetu naše domovine, zajedno s održivim razvojem cjelokupnog gospodarskog potencijala.

Prema važećem Zakonu o zaštiti prirode ("Narodne novine", br. 30/1994) u Republici Hrvatskoj zaštićeno je ukupno 746 objekata, od toga 322 prostorna objekta s ukupnom površinom 447197,17 ha, što čini 7,30% površine Republike Hrvatske. Posebno zaštićeni dijelovi prirode prema Zakonu razdijeljeni su u 9 kategorija:

1. Nacionalni parkovi	7	69420,00 ha
2. Park prirode	6	317502,00 ha
3. Strogi rezervat	2	2395,35 ha
4. Pos. rezer. (šumske 32)	70	31680,09 ha
5. Park šuma	23	7659,91 ha
6. Zaštićeni krajolik	28	17544,52 ha
7. Spomenik prirode	72	82,87 ha
8. Spomenik park. arhitek.	114	912,43 ha
9. Pojedina biljna vrsta	44	
Pojedina živ. vrsta	380	
		746 447197,17 ha

LITERATURA — References

1. Arhiva i zapisnici Povjerenstva za zaštitu prirode i očuvanja prirodnih spomenika Savske Banovine, Zagreb 1937-1939.
2. Arhiva i zapisnici Banovinskog odbora za zaštitu prirode, Zagreb 1939-1942.
3. Marinović - Uzelac, A. (1986): Naselja, gradovi, prostori. Tehnička knjiga, Zagreb.
4. Popis posebno zaštićenih objekata prirode, Zagreb 1991.
5. Rauch, Đ. (1991): Zaštita prirode i čovjekova okoliša. Sveučilišna naklada d.o.o., Zagreb.
6. Vidaković, P. (1989): Nacionalni parkovi i turizam. Zavod za zaštitu prirode i Institut za turizam, Zagreb.
7. Zakon o zaštiti prirode. Narodne novine, br. 30 Zagreb 1994.
8. Zakon o zaštiti okoliša. Narodne novine br. 87, Zagreb 1994.
9. Zaštita okoliša u pravnom sustavu Republike Hrvatske (zbirka propisa). Sabor Republike Hrvatske, Zagreb 1995.

SUMMARY: The history of human society has always been accompanied by constant struggle of man for survival and prosperity. In this struggle there has always been a pressure on the nature's environment and resources. Man has been trying to subdue nature by regulating its laws. However, as Joan Dorst put it, "Conservation and rational use of nature's riches started at the time when man came to earth".

Organized development of nature's preservation, from its beginning until today, may be grouped in three global periods. First there are areas of exceptional value and beauty, the first occasional examples of protection that were at the time satisfactory. The second period began with the urbanization and industrialization, with requirements for better and more organized protection. In the middle of last century protection was thus regulated by law. The third period regards nature protection as a complex and intricate issue, involving global action and movements, aiming at sustainable economic development in harmony with the environment.

In Croatia the idea of nature protection appeared at the same time as in other world, but first with our naturalists who spread their ideas through their journals, some of which have been coming out for over one century, and belong to the oldest publications of the kind in all world: Šumarski list 1877; Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva 1886; Lovačko-ribarski vjesnik 1892; Hrvatski planinar 1898; Priroda 1911; Zaštita prirode 1939. Active protection began with passing the first laws and regulations at the end of the century: Law on Hunting 1893; Law on Protection of Caves 1900; etc. Numerous societies and boards were established, such as Croatian Naturalists' Society in 1885; Society for Management and Care of Plitvice Lakes and Surroundings in 1808, established within the Naturalists' Society; Board for Protection of Nature Monuments in 1922; and others.

The legislative regulating environmental issues is primarily based on the Croatian Constitution (1992) and the Declaration on the Protection of Environment in the Republic of Croatia. There are numerous other laws and regulations involving all spheres of human activities: environment, nature, water, forest, agricultural land, sea, mining resources, air, noise, development, waste, hazardous waste, health protection, radiation, hunting and fishing, veterinary medicine, economy, financing, safety, science, culture and education, crime. There is a long list of international agreements in which the Republic of Croatia has been a party according to the nostrification on succession.

A great number of scientific and public institutions, non-governmental associations and movements, are also involved in the environmental care.

According to the Law on Nature Protection, there are 746 protected areas in Croatia, covering 447,197.17 ha, or 7.30% of Croatian territory. Areas of special protection have been divided in 9 categories:

	number	area
1. National park	7	69420,00 ha
2. Nature park	6	317502,00 ha
3. Strict reserve	2	2395,35 ha
4. Special reserve (forest:32)	70	31680,09 ha
5. Park forest	23	7659,91 ha
6. Protected scenery	28	17544,52 ha
7. Natural monument	72	82,87 ha
8. Architectural park monument	114	912,43 ha
9. Plant species	44	
Animal species	380	
	746	447197,17 ha

Protected nature areas within the natural and cultural heritage should have a place in the prosperity of our country, together with sustainable development of the country's economic potentials.

Key words: The Republic of Croatia, environmental protection, legislative, organizational protection system.